

EUGENIO COSERIU
PERIODISME I HISTÒRIA

Estimats amics meus jo també vull agrair a la Societat Catalana de Comunicació i, en particular, al "benvolgut amic" ¹ el professor Casasús per aquesta invitació que em permet d'exposar-los algunes reflexions sobre el periodisme i la missió del periodisme en el món modern.

És per a mi un honor molt particular poder tancar aquestes Jornades, malgrat el meu buit periodístic. La meva intenció era parlar de periodisme i història, exposar-los aquestes reflexions des del punt de vista del tema del meu seminari, és a dir, del relat històric comparat amb el relat periodístic i partir d'una formulació que havia donat en un context diferent a propòsit de periodisme i literatura. És a dir, el periodisme és història en la sincronia, història sincrònica, i, per tant, història necessàriament parcial i provisòria. Aquí, a Barcelona, he tingut l'oportunitat, i he de dir que també la sort, de veure, gràcies al mateix professor Casasús, en aquest número de Periodística -el número 3-, la primera tesi doctoral sobre periodisme escrita al món, que precisament el professor Casasús ha tingut la feliç idea de fer traduir i publicar també en una versió catalana. És per això que, havent llegit aquest text, em permetré relacionar el que els volia dir, les meves reflexions sobre el tema, amb aquest text, precisament, de Peucer o Peucerus, de 1690, que en gran part es refereix, explícitament o implícita, a aquest mateix tema.

Amb això, podem associar aquesta conferència al tema de la història del periodisme i de la història, també de la teoria del periodisme.

Segons Peucerus existeixen tres tipus d'història: la història en el sentit més estricte, la història com a història de fets interrelacionats, història d'un

1. N. de la t.: En català a l'original.

procés amb les causes i la interpretació d'aquest procés.

En segon lloc, una història a la qual anomena història esporàdica, una història que separa, distingeix, parteix fets importants dins del procés històric i estudia, en particular, aquests fets com a tals, ara ja sense l'ordre cronològic de la primera història, que hauria de ser, precisament, ordenada en el sentit cronològic que respecta la successió de fets històrics. Aquesta història esporàdica no presenta l'ordre cronològic, però sí que presenta, o bé l'ordre dels fets, en la mesura en què es presenten com a tals fets o bé presenta l'ordre cronològic només dintre de cada un dels fets estudiats separatament.

I finalment, distingeix un tercer tipus d'història, a la qual anomena història miscel·lània o història variada i multiforme, història desordenada des del punt de vista dels fets. És a dir, fets diversos establerts com a tals i estudiats en un ordre arbitrari o sense cap ordre. I com el seu tema, el tema de la seva tesi doctoral, és el periodisme, els nous periòdics, les novellae -que ja estaven apareixent, publicant-se a Alemanya a partir de 1609 i que evidentment constituïen per elles mateixes un fet històric, d'història cultural-ell relaciona amb aquest últim tipus d'història, amb la història miscel·lània i multiforme les relationes, novellae i els periòdics, més ben dit les notícies dels periòdics i els relats de fets dels periòdics.

En aquesta època no existeixen encara distincions entre periòdic com a vehicle de les notícies i dels relats dels fets i els mateixos relats de fets, i els títols dels periòdics s'anomenen així, precisament: Novellae, Relationes, Zeitungen, és dir, notícies com a tals.

Peucerus relaciona amb aquest darrer tipus d'història aquestes notícies, aquests relats de fets dels periòdics que, diu, "contenen la notificació de coses diverses succeïdes recentment a qualsevol indret, a diferents indrets".

És important, aquí, advertir que no identifica en realitat el relat periodístic amb cap mena d'història. Diu que es relacionen amb aquest últim, però no hi ha identitat i assenjala que aquí "es tracta de coses diverses succeïdes recentment en diversos indrets", i que, per tant, en aquest sentit, es tracta d'una "història múltiple, miscel·lània i variada".

A pesar d'això, malgrat haver relacionat només aquest tipus de relat periodístic amb la història i només amb un tipus d'història, en tota la dissertació continua considerant el relat periodístic des del punt de vista de la història i en comparació amb la història, a la qual continua anomenant diverses vegades "història pròpiament dita, història estricta, història en el sentit propi". Considera, aleshores, les analogies o les identitats entre el relat periodístic i el relat històric en la història, d'acord amb les mateixes normes que exigeix per a la història com a tal respecte a la notícia sobre fets històrics i respecte a l'estructura del relat històric, a l'estructura de la dispositio, i tota la dissertació és un esforç per justificar el periodisme com a tal, de trobar una justificació pròpia al periodisme com a tal des del punt de vista de la història, tot i que per jutjar se li apliquen les normes retòriques elaborades per a la història.

En efecte, té en això raó, pel que fa a l'estructura dels textos, a les estructures internes i externes de les notícies i dels elements de les notícies, i també pel que fa a l'estructura del relat.

Podem dir que, des d'aquest punt de vista, hi ha una sèrie d'identitats entre el periodisme de notícies i de relats de fets i la història. Les notícies són evidentment del mateix tipus, són les mateixes per al periodisme i per a la història. Només la seva rellevància pot ser diferent.

Peucerus cita aquí tota una sèrie de fets que representen notícia i que constitueixen, aleshores, en aquest sentit, fets dignes d'ésser recordats, constitueixen memoravillia, que és, en la seva opinió també el principi mateix de la història. Diu que són "els prodigis, les monstruositats, les obres, el efectes meravellosos i insòlits de la naturalesa o de l'art, les inundacions o les tempestes horribles, els terratrèmols, els fenòmens descoberts o detectats darrerament. Després, les diferents formes dels imperis, els canvis, els moviments, els afers de la guerra i de la pau, les causes de les guerres, els plans, les batalles, les derrotes, les estratagemes, les lleis noves, etc.". Tenim tot un catàleg de fets que es presenten com a tals, de notícies que es donen també de la mateixa manera en la història: succeí tal batalla, es va fer tal llei, succeí tal fenomen natural, tal catàstrofe, tal cataclisme, etc., i s'arriba fins als escrits més notables dels doctors, les disputes literàries, les obres noves dels erudits, les instruccions, etc. És a dir, pensa també en els fets de la història de les ciències i de les arts. És a dir, que exigeix al periòdic, o comprova que en el periòdic es troben, efectivament, totes aquestes notícies que trobem en les diverses Històries específiques dels diversos sectors o seccions de la realitat humana.

L'única exigència que presenta perquè serveixin per a la història estricta o pròpiament dita no concerneix, i això és notable, al tipus de notícies i ni tan sols a la seva rellevància -perquè diu que la rellevància és també necessària per a les notícies dels periòdics-, sinó exclusivament a la seva veracitat, a la seva seguretat. És a dir, notícies establertes, fets establerts amb cura i amb seguretat, la qual cosa s'exigeix evidentment a les notícies històriques.

I la possible superficialitat o les possibles insuficiències del periòdic respecte a això intenta justificar-les pel fet que, d'una banda, el periodista ha de treballar molt de pressa i no té prou temps per a ponderar les coses i, d'altra banda, perquè ha de correspondre també al gust del públic i perquè el públic també espera diversos tipus de novetats que no es podrien incloure en aquesta història estricta.

També els elements de les notícies, les cèlebres sis W dels anglosaxons o les condicions, les circumstàncies o els factors que cal considerar en una notícia completa -que corresponen, d'altra banda, a una anàlisi dels fets quan els fets són també accions, és a dir, accions amb el seu agent- aquestes sis circumstàncies (la persona, l'objecte, la causa, el lloc, el temps, la manera) són exactament les mateixes que s'exigeixen avui per al periòdic i en realitat es tracta, com no deixa d'assenyalar-ho Peucerus -tot i que, és clar, sense criticar a Lasswell, a qui ni coneixia encara- de les ben conegudes circumstàncies ja establertes per la retòrica antiga, és a dir, el qui, el què, el com, el quan, l'on i el per què.

Aquí també tenim una identitat advertida també per Peucerus, i no hi ha diferència entre el relat històric i el relat periodístic des d'aquest punt de vista. La diferència que podria presentar-se no seria més que la donada per l'incomplert, l'eventual de la notícia, la qual cosa adverteix també Peucerus

en dir que no sempre és possible tenir tots els elements, i que, malgrat això, la notícia pot constituir notícia i tot i que falti alguna cosa, encara que no es pugui establir el lloc o el temps o qualsevol d'aquestes W a les quals ell anomena "circumstàncies ja conegudes".

També hi ha, finalment, identitat formal dels relats periodístics i els relats històrics en la manera de narrar els processos. I també les normes que s'han donat per al relat periodístic són normes que s'han donat en aquesta mateixa forma o en forma lleugerament diferent o des d'un altre punt de vista per als relats històrics. Podem dir, sense anar més lluny, que uns textos com els d'Heròdot són en realitat, com ell mateix diu, enquestes, diríem, periodístiques. Això significa històries, significa enquestes efectivament realitzades per Heròdot, d'acord amb un procedir que actualment és el procedir d'un corresponsal o d'algué que fa enquestes, és a dir, preguntant i viatjant, veient ell mateix els llocs i les coses. I quan es tracta de parlar de fets, diu "diuen els libis", "diuen els perses", etc. O sigui que es refereix a informants que ha tingut. El que passa és que es tracta d'uns serveis de corresponsal molt més complexos que els que podem trobar en un periòdic, i al mateix temps el corresponsal no és corresponsal de cap agència, ni de cap diari, sinó que és corresponsal de si mateix, Heròdot.

I de la mateixa manera podríem dir, per considerar alguna cosa de l'antiguitat, que les històries, cadascuna de les històries dels cèsars de Suetoni són en realitat retrats biogràfics, anàlegs exactament als que podríem avui llegir al *Der Spiegel*, només que molt més complexos, amb més detalls, però amb detalls i amb criteris també anàlegs.

Un text molt més recent, però relacionat d'alguna manera amb Barcelona, el del diari del viatge d'Antonio Pigafetta, el primer viatge al voltant del món amb Magalhães, es presenta exactament com un reportatge actual periodístic. Es presenten el fet a mesura que aquests fets es descobreixen, passen, i després es fan observacions etnogràfiques, sociològiques, botàniques, etc., i fins i tot lingüístiques sobre aquestes comunitats i aquestes terres que va descobrint durant el viatge.

És a dir que tindríem gran dificultat per atribuir aquests textos a la història estricta o al periodisme si projectem el que correspon al periodisme al moment actual només pel que fa al tipus i estructura de text, tractant-se sempre de relats de fets.

Aquestes són, evidentment, les identitats en les quals pensava, no ho diu explícitament, Peucerus en tractar el periodisme com una mena de forma anàloga o aberrant de la història, com un tipus de parahistòria.

Encara afegim que el relat periodístic, contràriament a allò que a cops es diu, no és pròpiament font de la història. És a dir, alguna cosa fora de la història i només font, com poden ser altres documents també escrits o com pot ser la tradició, com poden ser documents no escrits que interpreten la filologia i l'arqueologia.

Sabem que existeixen dues grans disciplines que dedueixen els fets històrics o les notícies dels textos escrits. En el cas de la filologia, ho fa a través de les seves diverses formes com l'epigraffa, la paleograffa o fins i tot l'estudi de textos de segells o monedes amb una sèrie de disciplines especialitzades. L'arqueologia, en canvi, dedueix informació, notícia, d'aquests

textos muts, de les construccions o dels estris que troba a les excavacions.

Evidentment, la filologia com a tal té alguna relació amb el periodisme, i en certa manera, es pot dir que aquest és una forma complexa de la filologia. Però cal advertir que precisament les fonts de la filologia no són fets anàlegs als relats periodístics o, si ho són, no ho són respecte a aquells fets dels quals es tracta als relats. Per exemple, si es parla d'un gran matemàtic, no es tracta d'aquest fet ni del que ha fet aquesta persona al relat, sinó que, per l'arqueologia, es tracta de deduir fora d'allò concret que hi havia grans matemàtics en aquesta o aquella comunitat. És a dir, dedueix altres fets dels fets relatats com a tals. És cert que la filologia pot reconstruir la vida i presentar aleshores testimonis de la història. Tenim una reconstrucció extraordinària en l'obra de Chadwick, que fou col·laborador de Ventris, en el desxiframent de l'escriptura de Creta. Tenim una reconstrucció sobre base de tauletes que no constitueix ni vol ser notícia ni transmetre informació, sinó que reconstrueix la vida a Creta, les seves dimensions i fins i tot els afanys d'aquesta comunitat desapareguda.

Però el relat periodístic és molt més que això perquè no és res que dedueixi testimoni, sinó que és testimoni. Si considerem l'antiga idea que la història es basa en testimonis i que es refereix a allò que s'ha comprovat com a testimoni i espectador, llavors podem dir que en el relat periodístic tenim precisament el testimoni, que pot ser un testimoni secundari o terciari, però que en darrera instància és un testimoni immediat. No s'ha d'entendre aquesta norma en sentit restrictiu -ho ha d'haver estat ell mateix l'espectador del fet- sinó que, en una darrera anàlisi, la història es presenta a l'espectador en tant que comprovada per un testimoni. O sigui, si volem fer la història de la batalla de Salamina ens hem de referir als testimonis que hi van participar i que ens n'han informat a través d'una transmissió molt llarga de documents i tradicions.

En aquest sentit, el relat periodístic és molt més que una font, és aquesta base de la història, és testimoni, és el relat del testimoni o el relat que, en darrera anàlisi, ens refereix al testimoni o espectador; com a mínim, en la mesura que no es tracta d'interpretació, ni de causes que no es puguin veure ni de finalitats, sinó del fet comprovable com a tal.

Fins aquí les analogies i, en cert sentit, les identitats. Però, per què diu Peucerus que només es relaciona el relat periodístic amb la història, i només amb un tipus d'història, que a més no és història estricta sinó una altra cosa? Intentarem reduir-ho a tres fets essencials amb els seus corol·laris.

En primer terme, la història és ciència, i per tant, el seu punt de vista és necessàriament el punt de vista de l'objecte mateix. El que caracteritza la ciència com a tal és l'objectivitat, però no en el sentit de ser un mateix objectiu, sinó en el sentit que es presenta l'objecte com a tal en el seu propi ésser. En canvi, el periodisme -i també el periodisme de fets del qual parlem- és informació, comunicació sempre a algú i, per tant, com tota mena d'informació, és només un inici de la ciència, és ciència incipient. Tota informació que es doni respecte a alguna cosa, fets, accions o processos històrics és també ciència incipient, ciència que comença, i el propi de la ciència no és parlar d'altres coses, sinó contestar les preguntes en tant que sigui possible fins als darrers fonaments d'aquestes, no conformar-se amb una resposta immediata. Si es pregunta: Què és Barcelona? Es diu que és una

ciutat de Catalunya, i amb això hem donat una resposta informativa amb la qual en la vida pràctica ens conformem. Per contestar la pregunta científicament, per fer una ciència de Barcelona, cal fer-ne la història. Aquesta pregunta sobre un fet històric individual és una pregunta ja històrica però d'història incipient. La informació que proporciona el relat periodístic que contesta una pregunta, aquesta pregunta és històrica i la informació és història incipient, és un projecte d'història. Però, quina mena de ciència és la història? És ciència individual, ciència d'allò individual, de l'ésser, de l'individu?. No del ser d'una classe, que és comú per als individus, ni del sentit de l'ésser com la filosofia, sinó del ser de l'individu. És clar que l'individu no és un individu empíric com a tal, sinó que s'individualitza pel planteig històric del problema. Pot ser una persona tractada com a individu, com un ens. Pot ser una família, pot ser una classe social, una ciutat, regió o poble. Pot ser fins i tot tota la humanitat; però en tots els casos es tracta de la consideració individual, i l'ésser de l'individu només es pot aclarir a través del seu desenvolupament. Així, quan diem que Barcelona és una ciutat de Catalunya hem començat a dir a on s'ha d'arribar a través d'aquest desenvolupament, i hauríem de dir "una ciutat que va sorgir en tal moment i que va ser fundada probablement per Amílcar perquè hi havia aquí els cartaginesos ..." , i així continuar explicant el que ha passat amb Barcelona per justificar la resposta que donem com a immediata.

És a dir, l'individu s'explica a través del seu desenvolupament, s'explica a través de les seves modificacions en el temps i, tercer, l'individu com a tal, encara que l'haguem separat com a tal per estudiar-lo i l'haguem delimitat, es troba en contextos infinits que el determinen i als quals l'individu també determina; és a dir que actuen sobre ell i sobre els quals ell actua. I no pot ser comprès l'individu i el seu desenvolupament fora d'aquests contextos, com a mínim dels contextos més amplis possibles, fora del món al qual pertany, encara que la nostra atenció estigui concentrada en l'individu com a tal.

Ara bé, la història, essent ciència d'allò individual, adopta en cada cas un punt de vista únic, el punt de vista del seu objecte. Vol dir que en tot moment s'ha decidit estudiar la història de Roma i el punt de vista que es pren és el de Roma. Roma és el centre d'atenció, i els contextos, tot el que passa al voltant i que té relació amb Roma, s'estudia des del punt de vista de Roma.

El periodisme no pot fer això, o pot fer-ho en cada un dels relats. No pot fer-ho en més d'un relat a la vegada, en cada un dels relats, i, per tant, el periodisme de notícies, un diari d'un dia qualsevol, així que presenta una sèrie de relats, és una polihistòria, presenta inicis, aspectes d'històries possibles de tota una sèrie d'històries i, de quina manera?

Doncs, és una polihistòria, però el punt de vista del periodisme és necessàriament un punt de vista pragmàtic; és a dir, es tracta d'informació que es transmet a algú. I, per tant, el punt de vista del diari és el punt de vista concentrat en el centre en què es publica el diari, que pot ser una ciutat, una regió o un estat. Però és el punt de vista d'aquest estat i des d'aquest punt de vista es fa aquesta polihistòria incipient també de fets que passen, de processos que passen molt lluny, i la importància o rellevància històrica dels quals també disminueix d'acord amb aquesta distància. Hi ha un acudit que

s'explica sempre sobre molts dictadors, també sobre un dictador d'Espanya, d'algú que anava tots els dies a un quiosc de diaris i demanava un diari, el pagava, mirava la primera plana i el tornava. En un moment donat, el venedor de diaris li va preguntar per què ho feia, i va dir que ell només mirava les esqueles dels morts, i que no li interessava cap altra cosa, i el venedor li va dir: "però si no són a la primera plana, i vostè només mira la primera plana". I ell va contestar: "no, la que jo busco estarà a la primera plana".

Evidentment, es tracta d'alguna cosa que es refereix a un país determinat, perquè en aquest país sí que es trobarà a la primera plana, en el centre d'atenció del diari; aquest és el sentit periodístic de l'acudit. Si es tractés d'algú de la Polinèsia, probablement no es trobaria a la primera plana i no tindria cap mena de rellevància. Això vol dir que aquesta història incipient o polihistòria que es fa aquí des del punt de vista pragmàtic, des del punt de vista dels destinataris i del cercle de destinataris, és una història que té un focus i que és una història cada cop més esfumada, contràriament a aquella història que, en la mesura que és possible una història universal, tracta de passar d'un punt de vista a un altre i quan parla dels perses es trasllada també amb l'enfocament a Pèrsia i fa la història des d'aquest punt de vista concentrant l'atenció en això.

És a dir, que és una polihistòria incipient, i al mateix temps pragmàtica. I els contextos dels quals disposa la notícia, el relat periodístic, per a la interpretació de l'individu, no són els contextos suficients. Ningú no sap, en realitat, ningú no coneix tots els contextos, i el cap de redacció que ha de seleccionar les notícies coneix alguns contextos, i coneix també, pel que fa a aquest punt de vista central i ramificat a tot el món, sap establir la importància de certs fets, la seva rellevància, però no en cada cas. Si s'entén un periodisme de notícies tal com el desitjava Peucerus, o sigui, notícies també fonamentals de medicina, i notícies també fonamentals de matemàtiques, d'història de l'art, d'història de la literatura. Amb això em refereixo a aquesta possibilitat que en la nova Facultat de Periodisme de la Universitat Pompeu Fabra, es pensi també en periodistes que siguin especialistes en determinades matèries i que puguin buscar la rellevància de tals i tals notícies que puguin informar-ne i no només sobre aquests altres esdeveniments que corresponen a la curiositat del públic i sobre els quals pot informar també un llec en història, encara que no en periodisme.

El més important, tanmateix, és allò altre que assenyalava més o menys Peucerus, al costat del múltiple, que hem anomenat aquí polihistòria; és, precisament, l'actualitat de fets recents. Això, en realitat, exclou el desenvolupament, o sigui, que s'estableixen fets i no s'estableix un desenvolupament, i encara que es consideressin els fets pel seu ordre, les notícies sobre el mateix procés, sobre diversos episodis del mateix procés, tindriem només una sèrie de fets, de notícies interrelacionades però sense el desenvolupament efectiu i, entre altres coses, no sabem com a periodistes si aquest procés o l'episodi està tancat. És interessant aquí que per al relat, i és possible que també per al diari, Peucerus doni com a exemple la història del setge de Magúncia. Aquesta història es pot fer després, però no actualment perquè no tenim encara aquest procés tancat i no podem apreciar l'inici com a tal ni els fets efectius que constitueixen aquest procés.

O sigui, després de tancat podem tornar a això i fer llavors la història. I els fets de periodisme, per cert, que s'han assenyalat en aquest sentit com a descripcions suficients de processos, a cops processos polítics molt complexos com el llibre cèlebre Els quinze dies que van canviar el món, d'un periodista nord-americà, o la cosa més recent, que fa al·lusió a aquest llibre, en aquest cas d'un alemany, Quatre dies que van canviar el món, i que es refereix, en aquest cas, no als quinze dies que van ser els de la Revolució d'Octubre, sinó als quatre dies del pusch (cop) anti Gorbaxov. Aquests són llibres ja d'història, ja no d'una història incipient només, sino d'una història feta sobre la base d'aquest periodisme de la notícia de relat periodístic que, en canvi, com a relat actual, pot referir-se només a allò que acaba de passar.

En tercer terme, i això sembla una paradoxa, la història, contràriament a allò que es pensa, i contràriament a allò que es diu i pensa també Peucerus, no és història de passat; l'objecte de la història no és el passat, sinó que l'objecte de la història és sempre el present o el futur respecte a un moment anterior. La història no explica com es pensa el present del passat, sinó que explica i valora el passat per l'avenir o el present, per allò a què s'ha arribat. Això és la perspectiva històrica efectiva.

Deia un teòric important que la història "no és un quadre del que ha passat, sinó allò que dels passats és encara no passat, és a dir, el que segueix actuant en el moment present. Això constitueix, en el procés de la comprensió, l'objecte al qual hem d'arribar, l'objecte que hem de conquerir a través de la investigació".

Però només hi ha ciència del passat segons la cèlebre fórmula d'Aristòtil. En el present no hi ha ciència, sinó que hi ha sentir, que es pot comprovar, i no hi ha ciència del futur, el futur és matèria d'espectació i d'esperança. Llavors, com es pot conciliar això de dir que la història és en realitat ciència del present o del futur respecte d'un passat?. Doncs, la història estudia el futur en el passat, o sigui que considera una fase exterior, una fase ulterior, que constitueix futur respecte a la fase anterior. En aquest sentit, si considerem la Guerra dels Cent Anys, aquesta guerra, en el temps cronològic, ha acabat, pertany al passat; però aquesta guerra que estudia la història es troba en cadascun dels seus moments com a quelcom futur respecte als seus inicis i respecte a les seves causes. Aquestes causes es poden reconèixer només des del punt de vista d'allò que passa després, dels resultats a què s'arriba.

Deia algú: "Aquests diaris que sempre donen la notícia de la mort dels homes importants, però mai no diuen quan en neix un". És cert, no ho diuen mai ni ho podrien dir, mentre que la història sí que ho pot dir, perquè després ja ha examinat l'avenir i pot advertir que aquest fet és important. Per què, llavors, quan es parla de naixements, es parla només dels dels prínceps? Perquè es pensa que els prínceps, en particular els hereus, tindran probablement també una funció important a l'Estat, perquè hi estan destinats. Però mai no trobarem el naixement d'un gran matemàtic, perquè des del punt de vista empíric no ho sabem. És el mateix que vol dir, indirectament, un humorista rus, que escriu en un conte que hi ha molt soroll als carrers, i ell havia estat a casa seva, i surt i pregunta: "Però, què passa? Per què, aquest soroll?" I li contesten: "No ho sap? És la revolució d'Octubre" No es podia reconèixer la Revolució d'Octubre en el moment, és Revolució d'Octubre després quan s'ha acabat.

O, com deia també en un dibuix humorístic, el cavaller a la seva esposa; ella li pregunta: "On vas?" I ell li respon: "Vaig a la Guerra dels Cent Anys". És clar que no ho podia haver dit quan encara hi havia d'anar.

Ara bé, el periodista es troba en aquesta situació, atès que, necessàriament, no té la perspectiva històrica, i quan la té, llavors pot fer-se historiador i fer el relat cadascú d'un fet determinat, d'un fet individual, la qual cosa indica una enorme dificultat empírica que no té la història. I amb això, el periodisme, a més de ser ja polihistòria, i d'haver d'adoptar el punt de vista pragmàtic, es fa encara més difícil empíricament, fins i tot en la selecció de notícies, en la consideració de la rellevància de les notícies, perquè pot escollir com a rellevant allò que podria ser rellevant històricament, allò que sol ser rellevant, però podria passar també que aquest fet considerat rellevant després no tingui cap conseqüència, no constitueixi efectivament un moment essencial en el desenvolupament ulterior del procés. Mentre que l'historiador pot, amb això, valorar el passat des del punt de vista de l'avenir, des del punt de vista d'allò a què s'ha arribat, i llavors adverteix que això ha estat important, que això ha tingut els seus efectes, les seves conseqüències, i aquest és el preu que paga el periodista per mantenir l'actualitat i per correspondre aquesta necessitat d'informar.

Finalment, la història, com tota ciència, no preveu, no té necessitat, tot i que pot preveure sobre la base del coneixement general de les normes de les conductes humanes, pot preveure l'historiador també sobre la base d'allò que s'ha donat en la història, pot preveure possibilitats. Però la història com a tal no és ciència del futur, no preveu, perquè el futur que ella estudia pertany ja al passat, és ja avenir respecte a un passat anterior. És, eventualment, la conclusió d'un procés històric; com a mínim, la conclusió provisional. Mentre que el periodista, i això dificulta encara més la seva activitat en aquesta història incipient, ja per valorar la notícia, per poder seleccionar les notícies, establir que quelcom és rellevant, ha de preveure d'alguna manera i ha de córrer el risc de preveure possibilitats que eventualment no es realitzin mai, però perquè la notícia que té sigui rellevant respecte a alguna cosa que passarà més tard.

S'ha retret als periodistes i altres experts el fet que no haguessin previst la *perestroika* i la caiguda del règim estalinista a la Unió Soviètica, però ho podien preveure? En cert sentit, sí. La saviesa popular ens diu que no hi ha mal que durí cent anys, i, per tant, es podia preveure que en un moment donat havia d'acabar. I no em refereixo ni a una ideologia ni a una doctrina, sinó al règim, al tipus de govern com a tal. Però calia saber fins i tot que constituïa un mal i calia conèixer-lo efectivament, viure'l. Aquí em permetran referir-me a un detall personal. El meu pare, que vivia sota aquell règim, sí que ho havia previst, i m'havia escrit en diverses cartes sobre això, amb un raonament molt senzill. Deia: "No pot durar aquest règim perquè és un règim en què només el 15% de la població treballa. No és possible que el 15% de la població treballi i que els altres siguin membres del partit que no treballen o agents de policia o soldats. En un moment donat, això s'haurà d'acabar per aquestes raons d'economia i de distribució del treball". Però és clar que el meu pare, i era el meu pare, no podia preveure quan es donaria això. Ell parlava de deu anys, i en van passar quaranta-cinc. No podia preveure la

resistència de la humanitat, i aquest viure amb l'esperança i la paciència infinita que pot, alguns cops, no esclatar encara després dels cent anys.

Per tant, fins i tot un periodista que hagués comprovat exactament tots els modes de vida a la Unió Soviètica d'aquell temps, només hauria pogut preveure com a possibilitat, i no com a seguretat, i sense poder preveure un moment determinat, preveure que havia de passar alguna cosa perquè això no podia durar.

Però l'altre fet més greu que, si hi ha mals, no duren cent anys, però sempre hi ha mals i tots els anys en tots els llocs, per què duren aquests? Per què dura el mal com a tal? Aquest és un altre assumpte. Un assumpte que ja no és ni de teoria de la història ni de teoria del periodisme, sinó d'antropologia, potser de teologia.